

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

939

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het nieuwsbericht over sluiproutes voor de financiering van politieke partijen* (ingezonden 4 december 2024).

Antwoord van Minister **Uitermark** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 20 december 2024).

Vraag 1

Bent u bekend met de inhoud van het artikel «Politieke partijen blijven anonieme donaties aannemen»? Wat is uw reactie daarop?¹

Antwoord 1

Ja. Zie voor een reactie de antwoorden op onderstaande vragen.

Vraag 2

Klopt het dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties politieke partijen adviseert om anonieme donaties van boven de 250 euro terug te storten op de rekening van de afzender in plaats van het bedrag te storten op de rekening van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties?

Antwoord 2

Uit de Wfpp volgt dat bij giften boven de € 250 aan bepaalde voorwaarden moet zijn voldaan. Zo dienen bijvoorbeeld de NAW-gegevens van de donateur geregistreerd te worden en moeten bij een gift van een rechtspersoon de UBO-gegevens worden aangeleverd. Als een politieke partij een bedrag op haar bankrekening ontvangt zonder de benodigde gegevens over de oorsprong hiervan, is er volgens het Ministerie van BZK nog niet direct sprake van een anonieme gift. Het ministerie geeft politieke partijen dan drie mogelijkheden: alsnog de noodzakelijke gegevens achterhalen om de gift te mogen aanvaarden; het niet aanvaarden van het bedrag door het terug te storten; of het aannemen van de gift zonder de benodigde gegevens, maar de gift vervolgens overmaken op de rekening van BZK. BZK stelt in dat laatste

¹ Vrij Nederland, 2 december 2024 (www.vn.nl/politieke-geitenpaadjes?srsId=AfmBOoqDQKsZ4T7ljvswyBpZZd-eW0lZNS6RqUh-bUXQTRq1VNw5P678).

geval een vorderingsbrief op waarmee het bedrag boven de € 250 euro wordt gevorderd.

Vraag 3

Waarom wordt dit advies gegeven, terwijl in de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) artikel 23 staat dat dit bedrag overgemaakt moet worden aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties? Wat is uw precieze lezing van dit wetsartikel en waar is die interpretatie op gebaseerd?

Antwoord 3

Niet iedere burger of rechtspersoon is bekend met de regels over financiering van politieke partijen zoals die in de Wfpp zijn neergelegd. Het kan dan ook voorkomen dat iemand onbedoeld aan een politieke partij schenkt op een manier die niet is toegestaan. Daarnaast is het mogelijk dat een politieke partij een ontvangen bedrag niet wenst te accepteren. Als een partij het ontvangen bedrag niet als gift wil of mag accepteren, moet zij de mogelijkheid hebben dit terug te storten. Pas als een partij besluit het bedrag te aanvaarden, is er sprake van een gift. De werkwijze van het terugstorten van een overmaking is daarmee in lijn met meerdere doelstellingen van de Wfpp, zoals dat transparant moet zijn van wie politieke partijen giften ontvangen en dat anonieme giften van boven de € 250, niet worden aanvaard door partijen.

Vraag 4

Klopt het dat buitenlandse mogendheden of organisaties grote donaties kunnen doen aan politieke partijen, door dit in eerste instantie over te maken aan een lokale afdeling van de partij, omdat deze niet onder het verbod vallen?

Antwoord 4

In de Wfpp is bepaald dat de wettelijke voorschriften over ontvangen giften niet gelden voor decentrale politieke partijen en afdelingen van politieke partijen. Veel landelijke politieke partijen nemen desondanks giften aan hun lokale afdelingen mee in de jaarlijkse verantwoording. In de Wet op de politieke partijen (Wpp), die de regering zo spoedig mogelijk bij uw Kamer hoopt in te indienen, doet de regering voorstellen voor regels over de financiering van lokale politieke partijen en afdelingen.

Vraag 5

Klopt het dat politieke partijen nog steeds donaties van boven een ton kunnen ontvangen, doordat bedrijven, zoals Otto Workforce, persoonlijke holdings van bestuurders gebruiken om het bedrag op te splitsen in kleinere delen?

Antwoord 5

De Wfpp maximeert de giften die een politieke partij mag ontvangen tot € 100.000 per gever, per kalenderjaar. Daarnaast is het vanaf 1 januari 2024 voor politieke partijen verplicht bij giften van een rechtspersoon de UBO-gegevens te registreren. Op deze manier is duidelijk welk natuurlijk persoon uiteindelijk belanghebbende is bij de rechtspersoon. Het ontvangen van giften van verschillende gevers die aan elkaar verbonden zijn, is niet in strijd met de wet. Tegelijkertijd stellen de transparantieregels uit de Wfpp een norm en is het mogelijk dat hier een maatschappelijke discussie over plaatsvindt.

Vraag 6

Klopt het dat een enkele afzender meer dan een ton kan doneren, door dit te spreiden over meerdere politieke partijen?

Antwoord 6

De Wfpp verbiedt politieke partijen om van een donateur jaarlijks giften van meer dan € 100.000 te aanvaarden. De verplichting berust daarmee op de politieke partij en niet op de donateur. Het doel van het artikel dat dit verbiedt, is om ongewenste financiële beïnvloeding van politieke partijen tegen te gaan door te voorkomen dat een politieke partij een substantieel deel van haar inkomen zou verkrijgen via één donateur. Een verbod op het ontvangen van giften van een donateur die al aan een andere politieke partij heeft gedoneerd is voor politieke partijen vrijwel niet te handhaven, omdat ze

dan onderling op ieder moment direct informatie over ontvangen giften zouden moeten uitwisselen.

Vraag 7

Klopt het dat er nog steeds anoniem gedoneerd kan worden aan een politieke partij door vanaf verschillende rekeningnummers elke keer duizend euro over te maken?

Antwoord 7

Nee. Bij een gift van € 1.000 dienen de NAW-gegevens geregistreerd te worden. Wel zijn anonieme donaties tot € 250 toegestaan. Doordat deze donaties anoniem zijn is het inherent onmogelijk om te bepalen of deze donaties door een en dezelfde of door meerdere personen zijn gedaan.

Vraag 8 en 9

Bent u het eens met de stelling dat de Wfpp onvoldoende in staat is gebleken dit soort constructies te voorkomen en dat daarmee het doel van de wet, namelijk dat de politiek niet door grote geldschieters beïnvloed hoort te worden, niet wordt bereikt?

Bent u bereid de mazen in deze wet te dichtten? Zo ja, welke maatregelen gaat u hier precies voor nemen? Op welke termijn?

Antwoord 8 en 9

Het doel van de Wfpp is om de financiering van politieke partijen transparant te maken. Het is niet mogelijk om wettelijk alle mogelijke omzeilingsroutes te dichtten. Politieke partijen hebben zelf ook een verantwoordelijkheid om in de geest van de Wfpp te handelen en verantwoording af te leggen over hun financiering. De transparantie die volgt uit de Wfpp maakt het mogelijk om een maatschappelijke discussie te voeren over hoe partijen aan hun financiering komen. Per 1 januari 2023 en 1 januari 2024 is de Wfpp aangescherpt en zijn de drempelbedragen verlaagd waarboven de transparantieplichtingen van toepassing zijn. Ook is de regering voornemens zo spoedig mogelijk een voorstel betreffende de Wet op de politieke partijen in te dienen bij uw Kamer. Op basis van dat voorstel voer ik graag het debat met uw Kamer over de financieringsregels voor politieke partijen.